

Konu: **Ruhsal İnsan**

Yazı: **60**

Tarihte İki Şair Yunus Var

Doç. Dr. Haluk BERKMEN

Genelde "Yunus" denince halk ozanı **Yunus Emre** akla gelir. Yaşamı hakkında pek az şey bilinen Yunus Emre 1238 yılında doğduğu kabul edilir. Beyazıt Devlet Kütüphanesinde bulunan bir yazmada şu sözler bulunmaktadır: "**Vefat-ı Yunus Emre, Müddet-i Ömrü 82 Sene 720'** (1). Demek ki Yunus Emre Miladi 1320 yılında vefat etmiştir. Onun Hacı Bektaş Veli ile tanıştığı ve ondan nefes yerine buğday istediği bilinmektedir. Şu halde 1209 – 1271 yılları arasında yaşamış olan **Hacı Bektaş Veli** ile Yunus Emre aynı dönemin bilge kişileridir. Hacı Bektaş Veli 1271 yılında öldüğünde Yunus Emre 33 yaşında idi ki, bu da aktarıla gelen bilgilere uygun düşmektedir. Onun şiirlerinden bazılarını **4** sayılı **Bilge Şair Yunus Emre** başlıklı yazımda aktardım.

Tarihte ayrıca bir de **Âşık Yunus** mahlasını kullanmış ikinci bir Yunus vardır. Günümüzde gençler "**mahlas**" yerine "nick" sözünü kullanıyorlar. **Nickname** sözünden kısaltılmış olan bu İngilizce sözcük, ne kadar özentili ve tarihinden habersiz bir topluma dönüşmüş olduğumuzun hazin bir kanıtıdır. Âşık Yunus Bursalı olup, 1439 yılında vefat etmiştir. Âşık Yunus'un ne zaman doğduğu bilinmiyor. Mezarı Bursa'da yaşamış olan büyük Sufi şair **Niyazi Mısri** (1618 - 1693) tarafından bulunmuştur. Yunus Emre ile Âşık Yunus aynı tarzda şiirler söylemiş ve benzer şekilde ömür sürmüşlerdir. Her ikisi de Sufi idiler ve her ikisini irşad eden, yönlendiren bilge kişiler olmuştur. Yunus Emre'nin mürşidi Taptuk Emre olduğu biliniyor. Âşık Yunus'un mürşidinin ise Bursa'lı **Emir Sultan** (1368 – 1430) olduğunu gösteren şu şiiridir:

**Aşkın fırtınası aştı başımdan,
Yeşil donlu Emir Sultan merhaba.
Gündüz hayalimde gece düşümde,
Yeşil donlu Emir Sultan merhaba.**

**Buhara'dan Medine'ye gelmiştir.
Fahr-ı âlem selamını almıştır,
İrşad için Rum iline salmıştır,
Yeşil donlu Emir Sultan merhaba.**

**O! dost bahçesinin taze gülüdür.
Medhin okur dervişler bülbülüdür.
Ceddi Muhammet, aslı Ali'dir.
Yeşil donlu Emir Sultan merhaba.**

**Yunus sana candan tutmuştur özü,
Hem mubarek ravza'na sürer yüzü,** (ravza = bahçe)

**Efendim, ceddine ulaştır bizi,
Yeşil donlu Emir Sultan merhaba**

Emir Sultan, Yunus Emre'nin ölümünden 42 yıl sonra doğmuş olduğuna göre iki farklı şair Yunus olduğu bu şiirden açıkça anlaşılıyor. Şiirde geçen "ravza" sözü her ne kadar "bahçe" demek olsa da, kastedilen mürşidin yakın çevresi, etrafında onun tarafından eğitilen **mürid**leridir. Zira bahçe, bakım gerektiren ve yabancı otların büyümediği bir alandır.

Şiirlerinin son dörtlüğünde "**Âşık Yunus**" ifadesini kullanmasa, bu şairin Yunus Emre ile ayırt edilmesi son derece zordur. Nitekim, bu konuyu derinliğine incelemiş olan **Mustafa Tatcı**'ya sorduğumda: "İki şairin şiirlerini ayırmak için kesin bir kriter (ölçüt) yoktur" demiş ve Bursa Mecmuası'nı kaynak göstermiştir (2). İşte size Aşık Yunus'tan bir örnek:

Sana direm bad-ı saba, (bad-ı saba = tatlı rüzgâr)
Bana Mevla'dan haber ver.
Emeğim olmasın heba,
Bana Mevla'dan haber ver.

Uzak mıdır yollarınız?
Bahar mıdır illeriniz?
Taze açar gülleriniz,
Bana Mevla'dan haber ver.

Seher vaktinde okursun,
Benim ciğerim yakarsın, (kadem basmak = ayak basmak)
Derğâh'a kadem basarsın,
Bana Mevla'dan haber ver.

Her ne kim dersen ideyüm,
Dilersen bile gideyüm,
Ben ölmeden işideyüm,
Bana Mevla'dan haber ver.

Bir dahi burada gelesin,
Beni türabda göresin, (türab = yer, toz-toprak)
Cana safa'lar veresin, (safa' = berraklık)
Bana Mevla'dan haber ver.

Aşık Yunus eydür âhı,
Gözin yaşı yur günahı, (yuğmak = yıkamak)
Seversen güzel Allah'ı,
Bana Mevla'dan haber ver.

Kaynaklar:

- (1) **Yunus Emre Divân-ı İlahiyat**, Mustafa Tatcı, sayfa 4, Kapı Yayınları, 2012, İstanbul.
- (2) **Mecmua**, Bursa İl halk Kütüphanesi, Eski Eserler, Belge numarası: 882.